

APLICATIU

GUIA DOCENT

1. Dades de l'assignatura

Nom de l'assignatura	CIVILITZACIÓ DE ROMA
Codi	
Crèdits ECTS	6.0
Curs i període en el que s'imparteix	Tercer curs. Segon semestre
Horari	<i>(link a la pàgina web del centre o titulació)</i>
Lloc on s'imparteix	Facultat de Lletres
Llengües	Català

Professor/a de contacte

Nom professor/a	Jaume Medina Casanovas
Departament	Ciències de l'Antiguitat i de l'Edat Mitjana
Universitat/Institució	Universitat Autònoma de Barcelona
Despatx	B7/137
Telèfon (*)	935 814 826
e-mail	jaume.medina@uab.cat
Horari d'atenció	Fix: diilluns i dimecres de 13.00 a 14.00h. Concertat: divendres de 10.00-12.00 h.

2. Equip docent

Nom professor/a	Jaume Medina Casanovas
Departament	Ciències de l'Antiguitat i de l'Edat Mitjana
Universitat/Institució	Universitat Autònoma de Barcelona
Despatx	B7/137
Telèfon (*)	935 814 826
e-mail	jaume.medina@uab.cat
Horari de tutories	Fix: dilluns i dimecres de 13.00-14.00 h. Concertat: divendres de 10.00-12.00 h.

(Afegiu tants camps com sigui necessari)
() camps optatius*

3.- Prerequisits

(prerequisits oficials i/o coneixements necessaris per a seguir correctament l'assignatura)

És important tenir ben assolits els coneixements adquirits a l'assignatura de segon curs *Pensament Romà*.

4.- Contextualització i objectius formatius de l'assignatura

Civilització de Roma és una assignatura de sis crèdits. És part integrant de les assignatures que constitueixen la formació nuclear del Grau d'Estudis Clàssics. Té, per tant, caràcter obligatori i s'imparteix a tercer curs.

S'integra dins de la matèria de *Civilització i Pensament* al qual es dediquen un total de 30 crèdits distribuïts entre *Civilització de Grècia* (6 cr.), *Civilització de Roma* (6 cr.), *Pensament Grec* (6 cr.), *Pensament Romà* (6 cr.) i *Arqueologia Clàssica* (6 cr.). Les assignatures d'aquesta matèria pretenen apropar l'alumnat a l'estudi dels principals processos històrics i fites culturals de les civilitzacions del món antic, sense oblidar-ne mai l'orientació filològica, que n'és la principal la base de la metodologia, per la qual cosa hom acudirà a les fonts originals, presentades ja sigui en la llengua original només, ja sigui com a norma més habitual en bilingüe, per documentar els processos estudiats.

L'assignatura *Civilització de Roma* estudia la civilització romana en un sentit ampli. Els aspectes històrics, per bé que fonamentals i eix vertebrador, no són exclusius i així, a més a més de qüestions històriques, abordem al llarg dels períodes estudiats altres àmbits de la civilització romana, com ara la literatura, l'art, la religió, l'exèrcit, la política, etc. Els continguts s'analitzen a partir de textos històrics o literaris d'autors grecs i romans, així com d'inscripcions o altres restes arqueològiques, que esdevenen la base per al desenvolupament de l'assignatura.

5.- Competències i resultats d'aprenentatge de l'assignatura

Competència	CE3. Obtenir informació, a partir de l'estudi de les fonts escrites gregues i llatines, que permetin un accés als diferents aspectes dels <i>realia</i> (realitat sociocultural del món antic). CE12. Utilitzar el vocabulari tècnic específic d'interpretació i comentari dels textos antics.
--------------------	--

Resultats d'aprenentatge

L'estudiant ha de ser capaç de:
 Interpretar i comentar les fonts escrites gregues i llatines que donin a conèixer àmbits diversos de la realitat sociocultural del món antic, utilitzant el vocabulari tècnic específic.

Competència	CE8. Identificar i valorar les principals realitzacions històriques, sociopolítiques, científiques, literàries i culturals del món grecoromà. CE 18. Contextualitzar els processos històrics del món antic i avaluar-ne críticament les fonts i els models teòrics.
--------------------	---

Resultats d'aprenentatge

L'estudiant ha de ser capaç de:
 Descriure amb precisió un aspecte monogràfic rellevant del món antic, contextualitzant-lo i avaluant-ne críticament les fonts i els models teòrics.

Competència	CE9. Reflexionar sobre el lloc que ocupa la cultura clàssica a la història de la cultura occidental.
--------------------	--

Resultats d'aprenentatge

L'estudiant ha de ser capaç de:
 Sintetitzar el debat actual sobre el lloc de la cultura clàssica a occident.

Competència	CE13. Aplicar tant els coneixements com la capacitat d'anàlisi a la resolució de problemes relatius al camp d'estudi de la civilització romana. CT1. Buscar, seleccionar i gestionar informació de forma autònoma tant en les fons estructurades (bases de dades, bibliografies, revistes especialitzades) com en informació distribuïda a la xarxa.
--------------------	--

Resultats d'aprenentatge

- L'estudiant ha de ser capaç de:
- Demostrar l'habilitat en el maneig de la bibliografia, webgrafia, bases de dades i revistes especialitzades de referència en el camp de la civilització romana. Saber utilitzar de forma experta les possibilitats d'internet.
 - Enfrontar-se a partir dels coneixements adquirits i la recerca

d'estudis específics a algun tema d'estudi de la civilització romana.

Competència

CE16. Transmetre coneixements, comunicar conclusions, de manera clara, tant oralment com per escrit, a un públic tant especialitzat com no especialitzat.

CT9. Transmetre i comunicar coneixements, processos, resultats i conclusions de forma clara i ordenada, oralment i per escrit, a la comunitat científica i al públic en general.

Resultats d'aprenentatge

L'estudiant ha de ser capaç de:

- a) Expressar-se en el seu comentari de fonts i en el desenvolupament de temes relatius a la civilització romana de forma clara, cohesionada i coherent, ja sigui de forma oral o escrita.

Competència

CT4. Reconèixer i posar en pràctica les habilitats següents per al treball en equip: compromís amb l'equip, hàbits de col·laboració, capacitat per incorporar-se a la resolució de problemes.

Resultats d'aprenentatge

L'estudiant ha de ser capaç de:

Treballar en equip per tal de portar a terme algun estudi / recerca en el camp de la civilització romana.

Competència

CT10. Intervenir en debats culturals de l'actualitat des d'una perspectiva historicocultural.

Resultats d'aprenentatge

L'alumne ha de ser capaç de poder interpretar articles periodístics o notícies a partir dels coneixements adquirits.

6.- Continguts de l'assignatura

1. L'entorn geogràfic de la civilització romana. Pobles i cultures de la Itàlia preromana. El món etrusc.
2. Els orígens de Roma. Mitologia, historiografia, arqueologia.
3. Roma i els reis. La Roma etrusca: aspectes institucionals i culturals. Roma i l'alfabetització.
4. La gran República.
 - 4.1. Roma i els conflictes socials (patricis i plebeus).
 - 4.2. Roma i la cultura del poder. La Roma dels magistrats.
 - 4.3. Roma i l'afany de conquesta. Conseqüències polítiques, econòmiques i culturals. Roma i Cartago. Roma i l'hel·lenisme.
5. La República agonitzant. Transformacions i crisi de la societat romana durant els dos últims segles de la República. Ciutadans contra ciutadans.
6. El Principat d'August. Aspectes polítics, religiosos i culturals.
7. El segle I. Els julioclaudis. La crisi del 69. Els flavis. Història i civilització.
8. El segle II. Els emperadors d'origen hispà i els Antonins. L'apogeu de l'imperi. Història i civilització.
9. El segle III. Els Severs. L'anarquia militar. Aurelià i els seus successors. La crisi de l'imperi. Història i civilització.
10. El segle IV. Les reformes polítiques de Dioclecià i de Constantí. La successió de Constantí. L'emperador Julià. El triomf del cristianisme i els problemes del paganisme. La divisió de l'imperi: Valentinià I i Valent. El final de l'imperi romà d'Occident. Teodosi. De l'imperi romà a l'imperi bizantí.

7.- Metodologia docent i activitats formatives

Activitat presencial i activitat autònoma

La metodologia docent d'aquesta assignatura combinarà les exposicions teòriques per part del professor dels temes recollits en el temari (classes magistrals) amb la realització, per part dels alumnes, de pràctiques i seminaris (sobre pel·lícules, documentals, comentaris de text, etc.) i d'exercicis pautats d'aprenentatge (activitats dirigides o supervisades segons convingui). A més a més es dedicaran un seguit d'hores a la resolució de dubtes i discussió de problemes (tutories de l'assignatura).

L'alumnat haurà de portar a terme un treball tutoritzat sobre algun aspecte de la civilització romana que haurà de presentar per escrit i exposar a l'aula en els terminis i dates que la professora fixarà. El treball es realitzarà individualment o en petit grup (màxim 2 alumnes). En el cas de fer-lo en grup, es determinarà una llargada superior. Tant el tema a treballar, com la realització individual o en grup, hauran de rebre el vist-i-plau de la professora.

També caldrà que realitzi un seguit de lectures complementàries per preparar determinades parts del temari que no siguin objecte d'exposició magistral, bàsicament per motius de temps. A més a més de treballar amb el manual que serveix de base de l'assignatura (J.M. Roldán, *Historia de Roma*, veure apartat 9), l'estudiant haurà de llegir amb caràcter obligatori un manual d'història de Roma que es concretarà al llarg del curs i una selecció de l'obra d'Aulus Gel·li.

ADVERTIMENT. Aquest calendari és susceptible de patir petits reajustaments al llarg del curs.

TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	HORES	RESULTATS D'APRENTATGE
-------------------	-----------	-------	------------------------

**Dirigides i
supervisades (50 %)**

Dirigides

Exposicions del professor (classes teòriques magistrals)	39	Exposicions per part del professor sobre els continguts del temari
Seminaris i pràctiques dirigides pel professor	12	Realització de pràctiques i/o seminaris sobre continguts específics

		del temari (visionat i comentari de documentals, pel·lícules, comentari de textos o de restes arqueològiques, artístiques)
Proves d'avaluació	3 hores (mínim)	

Supervisades

Tutories de l'assignatura	7,5	Resolució de dubtes i discussions sobre parts del temari, temes de recerca a treballar, pràctiques a realitzar, etc.
Exercicis pautats d'aprenentatge (entre d'altres, sobre les lectures complementàries)	4,5	Realització i correcció d'exercicis pautats
Treball tutoritzat individual o amb grup Comentari de textos	9	Realització tutoritzada d'un treball sobre algun aspecte de la civilització romana (exposició a l'aula i presentació per escrit) Comentari de textos supervisat

Autònomes (50%)

Estudi personal	40	
Lectures complementàries. Redacció de treballs. Preparació de pràctiques, comentaris. Recerca bibliogràfica	35	

8.- Avaluació

L'avaluació de l'assignatura prendrà com a referència les activitats d'avaluació següents:

- a) un treball de curs sobre algun aspecte del temari (presentació per escrit i exposició a l'aula). En seran criteris d'avaluació l'aprofundiment en el contingut, així com la correcció lingüística (redacció i ortografia) i estilística (oral o per escrit), l'ús del lèxic propi de la disciplina i la qualitat de la presentació. Les faltes d'ortografia descomptaran a raó de 0.2 punts per falta fins a un màxim de 2 punts.
- b) un mínim de dos exàmens parcials consistents en una o més preguntes teòriques (breus i de desenvolupament monogràfic), la resolució d'un mapa mut i la realització d'un comentari, tant de textos d'autors clàssics (en bilingüe), com d'imatges de restes arqueològiques, monedes i/o textos epigràfics relacionats amb els temes estudiats. En seran criteris d'avaluació l'assoliment dels continguts, la idoneïtat dels comentaris, així com la correcció lingüística (redacció i ortografia) i estilística i l'ús del lèxic propi de la disciplina. Les faltes d'ortografia descomptaran a raó de 0.2 punts per falta fins a un màxim de dos punts.
- c) la realització i presentació d'un seguit d'activitats proposades per la professora (com ara lectures complementàries avaluable, pràctiques, comentaris, exercicis pautats d'aprenentatge, recerques bibliogràfiques). En seran criteris d'avaluació la correcció de les respostes, així com la correcció lingüística (redacció i ortografia) i estilística i l'ús del lèxic propi de la disciplina.
- d) L'assistència i les intervencions a l'aula o a les sessions de seguiment tutoritzat. Es valorarà l'assistència regular i les intervencions pensades i raonades, resultat de la reflexió i treball previ.

El seu pes en la qualificació final s'especifica en el quadre inferior.

El treball escrit s'haurà de lliurar prèviament al dia de l'exposició o defensa oral i no s'acceptarà fora del termini fixat per la professora, a no ser per causa degudament justificada per document acreditatiu adient (per exemple, certificat mèdic). La resta d'activitats d'avaluació dels apartats b i c tampoc no es podran realitzar o lliurar fora del dia fixat al calendari si no hi ha causa justificada degudament acreditada.

Per superar l'assignatura la nota mitjana dels exàmens no podrà mai ser inferior a 4 sobre 10.

Qui faci més de la meitat dels exàmens i/o presenti el treball de curs NO podrà obtenir la qualificació final de No presentat.

La nota dels exàmens serà objecte de reavaluació. A la Reavaluació final l'estudiant haurà de recuperar aquells exàmens o proves d'avaluació amb una nota inferior a 4, entenent que la nota mitjana final dels exàmens no podrà ser mai inferior a 4 sobre 10. La nota que obtingui de la resta d'evidències forma part de l'avaluació continuada de l'assignatura i no és objecte de reavaluació.

ACTIVITATS D'AVUACIÓ

HORES

RESULTATS D'APRENTATGE

Treball sobre algun aspecte de la civilització romana (30%), 20 % treball escrit + 10 % exposició oral		
Altres activitats de curs (lectures complementàries, pràctiques, comentaris de textos, recerques bibliogràfiques, exercicis d'aprenentatge) (10 %)		
Exàmens parcials (mínim 2) (55 %)	Mínim 2 exàmens = 3 hores	
Participació i assistència (5 %)		

9- Bibliografia i enllaços web

1. Bibliografia general

1.1. Manuals

Cal destacar els manuals de J.M. Roldán, que serviran de base per a la preparació de l'assignatura.

- * ROLDAN, J.M., *Historia de Roma*, Salamanca, 1995.
- * ROLDAN, J.M., *Historia de Roma. Tomo I: La República romana*, Madrid, 1987.
- * ROLDAN, J.M., *Historia de Roma. Tomo II: El Imperio romano*, Madrid, 1989.

Altres manuals a tenir en compte són els manuals universitaris de la sèrie "Nueva Clio":

- * HEURGON, J., *Roma y el Mediterráneo occidental hasta las guerras púnicas*, Barcelona, 1971 (n'hi ha edicions més recents).
- * NICOLET, C., *Roma y la conquista del mundo mediterráneo*, 2 vols., Barcelona, 1982-84.
- PETIT, P., *La paz romana*, Barcelona, 1970.
- REMONDON, R., *La crisis del imperio romano*, Barcelona, 1967.

També són interessants els volums de la "Historia del Mundo Antiguo Taurus":

- * OGILVIE, R.M., *Roma antigua y los etruscos*, Madrid, 1981.
- * CRAWFORD, M., *La República romana*, Madrid, 1981.
- * CRAWFORD, M., *Fuentes para el estudio de la Historia Antigua*, Madrid, 1986.

Una obra de lectura amena és la d'I. Montanelli, *Historia de Roma*, Barcelona 2003 (1957 1ª ed.), o la més recent de S. Bing, *Roma S.A. El auge y la caída de la primera multinacional de la historia*, Barcelona 2007 (2006 1ª).

1.2. Obres generals i col·leccions

Destaca la *Storia di Roma*, dir. per A.Schiavone, Einaudi ed.

- *vol. I, *Roma in Italia*, Torí, 1988.
- *vol. II, 1, *L'impero mediterraneo. La repubblica imperiale*, Torí, 1990.
- *vol. II, 2, *L'impero mediterraneo. I Principi e il mondo*, Torí, 1991.
- *vol. III, 1, *L'Età tardoantica. Crisi e trasformazioni*, Torí, 1993.
- *vol. III,2, *L'Età tardoantica. I Luoghi e le culture*, Torí, 1993.
- *vol. IV, *Caratteri e morfologie*, Torí, 1989.

Altres obres generals:

- * *Cambridge Ancient History*.
- * *Popoli e Civiltà dell'Italia antica*, 7 vols., 1974-78.
- * *Aufstieg und Niedergang der Römischen Welt*, vols. I, 1 i 2, 1972; vols II,2.
- * MARTINO, F. de, *Storia della costituzione romana*, 6 vols., Nàpols, 1951-1967.
- * SANCTIS, G. de, *Storia dei romani*, 4 vols. Florència, 1971.
- MAZZARINO, S., *Il pensiero storico classico*, 3 vols., Roma, 1983.

Des del punt de vista de les fonts:

- VILLALBA I VARNEDA, P., *Roma a través dels seus textos. Introducció al pensament clàssic*, Bellaterra, 1994.
- VILLALBA I VARNEDA, P., *Roma a través dels historiadors clàssics*, Bellaterra, 1996.

1.3. Obres de civilització romana

- HACQUARD, H. et al., *Guía de la Roma antigua*, Madrid, 2000.
- GRIMAL, P., *La civilización romana. Vida, costumbres, leyes, artes*, Barcelona, 1999.
- PAOLI, U.E., *Urbs. La vida en la Roma antigua*, Barcelona, 1964.
- GUILLÉN, J., *Urbs Roma. Vida y costumbres de los romanos*, vol. I. *La vida privada*; vol. 2. *La vida pública*; vol.3. *Religión y ejército*; vol. 4. *Constitución y desarrollo de la sociedad*, Salamanca, 1977-.

2. Bibliografia temàtica i recursos en xarxa

La bibliografia per a cada tema s'oferirà a l'alumnat al llarg del curs, així com també els recursos en xarxa.

10.- Programació de l'assignatura

GRUP/S: ____

Les exposicions per part del professor sobre els continguts del temari es combinaran amb la resta d'activitats formatives. La temporització es deixa oberta, per adequar-la al desenvolupament del curs i a la progressió de l'alumnat. S'avisarà a l'alumnat del calendari definitiu amb suficient antelació.

ACTIVITATS D'APRESENTATGE

DATA/ES	ACTIVITAT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRESENTATGE
A determinar	Exposicions del professor sobre el temari	Aula		
A determinar	Seminars i pràctiques dirigides pel professor	Aula		
A determinar	Tutories de l'assignatura	Aula		
A determinar	Tutorització del treball	Aula		
A determinar A determinar	Exercicis pautats d'aprenentatge Comentaris de textos	Aula Aula		

LLIURAMENTS

DATA/ES	LLIURAMENT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRESENTATGE
---------	------------	------	----------	--------------------------

Final de quadrimestre	Treball sobre algun aspecte de la civilització romana (presentació per escrit i exposició)	Aula i(/o) campus virtual		
A determinar (segons convingui al desenvolupament del curs)	Presentació d'altres activitats formatives (treballs sobre lectures complementàries, pràctiques, comentari de textos, recerques bibliogràfiques, exercicis d'aprenentatge)	Aula i(/o) campus virtual		